

Ühistu liikmeks olemise olemus

Põllumeeste ühistu KEVILI liige ja konsultant
Olav Kreen





KES ME OLEME?



**KES VASTUTAB
KOOLITUSE
TULEMUSE
EEST?**

Võiksime arutada:

- Millest kõik algab?
- Organisatsiooni loogika
- Rollid organisatsioonis
- Ühistu liikme õigused
- Ühistu liikme kohustused
- Vastutus



ÜHISTEGEVUSE
OLEMUS

Õpetlikke näiteid

- <https://www.youtube.com/watch?v=uL5mHE3H5wE>
- https://www.youtube.com/watch?v=h8RoTy3Mat0&list=PLBOPh_kkV0Wkpog3NFtaHpkG9ZHoMjwrh
- https://www.youtube.com/watch?v=fUXdrI9ch_Q

- 
- Edu võti on koostöö, mitte konkurents
 - Ülo Vooglaid, sotsiaalteadlane

Konkureerimine ja koostöö

- Konkureerimine - oma huvide kaitsmine teisele kahjude tekitamise hinnaga
- Koostöö - püütakse leida tegutsemisviis, mis võimaldab täielikult arvestada mõlema poole huve
 - Thomas – Kilmann

Lähtume eesmärgist

- Kui sa soovid minna kiiresti, mine üksi.
- Kui sa soovid minna kaugele, mine koos teistega.
 - Idamaa tarkus

KOOSTÖÖ

- Koostöö tähendab vastastikku üksteisele edu saavutamiseks eelduste loomist
 - Ülo Vooglaid, sotsiaalteadlane



MILLEKS ÜHISTUD?

Senise tegevuspraktika muutmine

- Senisest parema olukorra saamine
- Mastaabiefekt
- Sünergia
- Koos tegutsemisest tulenevad eelised
- Inimeste koondumise tingivad sotsiaalsed ja materiaalsed põhjused.
- NB! Nii plussid kui miinused!

ÜHISTU LOOMISE EESMÄRGID

- Saavutada juurdepääs turgudele
- Luua eeldused stabiilsete tooraine kokkuleppehindade kujundamiseks
- Osutada liikmetele omahinna tasemel teenuseid
- Toodetud tooraine garanteeritud kokkuost
- Nõuanne ja koolitus liikmetele
- Olmeliste vajaduste rahuldamine
- Vaimsete vajaduste rahuldamine




 **MIS ON ÜHISTU?**

Tulundusühistuseadus

- § 1. Mõiste
- (1) Tulundusühistu (edaspidi *ühistu*) on äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse, milles liikmed osalevad:
 - 1) tarbijate või muude hüvede kasutajatena;
 - 2) hankijatena;
 - 3) tööpanuse kaudu;
 - 4) teenuste kasutamise kaudu;
 - 5) mõnel muul sarnasel viisil.



• **ÜHISTU TEGUTSEMISE
PÕHIMÕTTED**



**ÜHISTE GEVUSE
KANDVAKS IDEEKS ON:
ÜHISTU LIIKMETELE
NENDE VAJADUSTE
RAHULDAMISE
OTSTARBEL
OMAHINNAGA
TEENUSTE OSUTAMINE**



Ühistegevust saavad arendada
ainult

- **ühesuguste huvidega**
inimesed,
- **kes tahavad teha koostööd**
- **kõigi osalenute**
- **vajaduste rahuldamiseks.**



Rahvusvaheline Ühistegevusliit
(ICA) on defineerinud:

„**Ühistegevuse väärtusteks on**

- omaabi,
- isiklik vastutus,
- demokraatia ehk liikmete võim,
- võrdõiguslikkus,
- õigus ja
- solidaarsus.“

Demokraatia

- **Demokraatia** on valitsemisvorm, mille tunnuseks on
 - kodanikkonna osalemine poliitikas,
 - võimude lahusus ja tasakaalustatus,
 - seaduse ülimuslikkus ning
 - inim- ja kodanikuõiguste austamine.
- "Demokraatia on rahva valitsus: rahva poolt ja rahva huvides (*of, by and for the people*)." (Abraham Lincoln)

VÄÄRTUSHINNANGUD Anu Virovere

- INIMESTE VÄÄRTUSHINNANGUD AVALDUVAD NENDE TEGUDES JA LIIDRITE VALIKUS
- LIIDREID MATKIDES OMANDAVAD NOORED UUESTI SAMU VÄÄRTUSI, NII TOIMUB VÄÄRTUSTE TAASTOOTMINE
- Oleme olnud edukad kõiges peale Eesti väärtussüsteemi taasloomise (Lennart Meri “Poliitiline testament”)



ORGANISATSIONI OLEMUS

ORGANISATSIOON

- Organisatsiooniks nimetatakse inimgruppi, kes töötab ühiste eesmärkide saavutamise nimel ja on loonud määratletava omavaheliste suhete struktuuri (R. Alas)
- **Organisatsioon on kindla inimrühma terviklikult korraldatud ühendus, mis võimu ja eestvedamise mõjutusel tegevusi kooskõlastades püüab saavutada ühist eesmärki (R. Üksvärav)**



Mistahes organisatsiooni ja organisatsioonilise tegevuse keskseks eduteguriks on **KULTUUR**.

Kõne all ei ole kaunid kunstid ja ainelised või virtuaalsed kultuuriväärtused ja ka mitte ainult

- töö- ja tootmiskultuur,
- juhtimis- ja valitsemiskultuur,


vaid ka ja eeskätt **mõtlemis- ja käitumiskultuur, suhtlemiskultuur, elamiskultuur...**

ÜHISTU ORGANID

- Üldkoosolek
- (Nõukogu)
- Juhatus
- Täidesaatvad organid

Tulundusühistuseadus

- **§ 38. Üldkoosolek**
- (1) Ühistu liikmed teostavad oma õigusi ühistus üldkoosolekul.
- (2) Üldkoosolek on ühistu kõrgeim organ.
- **§ 55. Juhatus**
- (1) Juhatus on ühistu juhtorgan, mis esindab ja juhib ühistut.

- 
- **§ 64. Nõukogu**
 - (1) Ühistul peab olema nõukogu, kui ühistul on üle 200 liikme või kui osakapital on üle 25 000 euro või kui see on ette nähtud põhikirjaga.



**ROLLID
ORGANISATSIOONIS,
ÕIGUSED JA
KOHUSTUSED**



Milliseid rolle täidame ühistus?


- **§ 316. Nõukogu pädevus**

- Nõukogu planeerib aktsiaseltsi tegevust ja korraldab aktsiaseltsi juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle.

- **§ 317. Nõukogu õigused**

- (1) Nõukogu annab juhatusele korraldusi aktsiaseltsi juhtimise korraldamisel.

Nõukogu nõusolek on vajalik aktsiaseltsi nimel tehingute tegemiseks, mis väljuvad igapäevase majandustegevuse raamest,

- 
- **§ 325. Ärisaladuse tagamine**
 - (1) Nõukogu liikmed peavad hoidma aktsiaseltsi ärisaladust

Juhiks (*liidriks*) peetakse seda,

- KEDA SAAB USKUDA JA USALDADA;
- KES ON ASJATUNDLIK;
- KES EI KIRJUTA TEISTE SAAVUTUSI OMA ARVELE JA ON KOOSTÖÖALTIS;
- KES TUNNEB, ARVESTAB, AUSTAB JA INNUSTAB IGAÜHT;
- KES ON LEPPIMATU MISTAHES ALATUSTE, PETTUSTE, VALEDE, ÄRAANDMISTE, MAHAMÜÜMISTE JMS SUHTES;

Juht (nõukogu või juhatuse liige)

PEAB OLEMA


- ASJATUNDLIK,
- “ÜKS MEIE HULGAST”
- EESKUJUKS,
- AUS JA ÕIGLANE

JA KA AVALIKULT NÄITAMA, ET ON

- KÜLLALT ISESEISEV JA VABA,
- INIMLIKULT HOOLIV,
- VASTUTUSTUNDLIK NING VASTUTUSVÕIMELINE

SIDUSTAMA, st saavutama

- VASTASTIKUSE INFORMEERITUSE,
- USALDUSE,
- KOOSTÖÖ, st soovi luua üksteisele edu saavutamiseks vajalikke eeldusi.



Kui käsitada juhtimist **OTSUSTUSTE** jadana, tuleb selgeks mõelda,

- kuidas saavutab juhtimise subjekt otsustamiseks ja kolleegide kaasamiseks vajaliku **autoriteedi**,
- kuidas kujuneb **usk** tulevikku, endasse, edusse...
- kuidas kujuneb (millest sõltub) **usaldus**;
- kuidas kujuneb **süvenemine** ja **pühendumine**

Liikmete õigused ja kohustused:


- Formuleerivad ja võtavad vastu ühistu asutamislepingu ja põhikirja, vajadusel teevad parandusi ja täiendusi.
- Sõnastavad lõplikult üldkoosoleku otsused ja kontrollivad varasemate otsuste täitmist.
- Valivad ja vabastavad ametist juhtkonna.
- Nõuavad ja jälgivad, et juhtkond täidaks põhikirja ja üldkoosoleku otsuseid.
- Võtavad osa ühistu finantseerimisest.

Liikmete õigused ja kohustused:

- Toetavad oma ühistut võimalikult suure hulga teenuste tellimisega.
- On aktiivsed oma ühistu tegevuses.
- Propageerivad oma ühistu tegevust.
- Austavad enamuse otsuseid ja täidavad neid.
- Vajadusel kritiseerivad juhtkonda ja soovivad ka uusi ideid.
- Hoiavad ennast kursis ühistu tegevusega.

Liikmete õigused ja kohustused:

- Kaitsevad ühistu juhtkonda, kui neid ebaõiglaselt kritiseeritakse või laimatakse.
- Lõpetavad oma liikmeks olemise, kui nad ei ole rahul ühistu kollektiivsete otsuste alusel toimuva tegevusega. Enne seda väljendavad selgesti oma erimeelsust nõukogu, juhatuse või üldkoosoleku ees.

- 
- Ühistu edu sõltub suurel osal sellest, kui hästi saavad liikmed ühistu **olemusest ja toimimisest** aru!
 - professor Constantine Iliopoulos, PhD

Tulundusühistuseadus

- **§ 25. Liikmete võrdsus**
- Ühistu liikmeid tuleb võrdsetel asjaoludel kohelda võrdselt.
- **§ 26. Õiguste teostamine**
- Liikmed teostavad oma õigusi ühistu suhtes üldkoosolekul, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.
- **§ 28. Liikme õigus teabele**
- **§ 29. Kasumi jaotamine**



• ÜHISTUTE NÕRKUSED

ÜHISTU NÕRKUSED


- Sageli on ühistute valitud juhatused oma liikmete rahade käsutamisega liiga ettevaatlikud, ei riski teha investeringuid kiiret ja suurt tulu lubavatesse ettevõtmistesse, uute tehnoloogiate ning juhtimismeetodite juurutamisse. Selle tagajärjel võivad ühistud kanda kaotusi.

ÜHISTU NÕRKUSED

- Kuna ühistutel on kohustus oma liikmeskonnale avalikustada kõik rahalised tehingud, võib see konkurentidele kasulik olla.
- Ühistud osutavad sageli oma liikmetele lisateenuseid, mida kapitaliühingud ei tee: õppused, koolitused, aastakoosolekud, liikmetele info andmine ühistu tegevusest, ühistegevuspõhimõtete selgitamine jne. Need kulutused lisanduvad ülalpidamiskuludele ja vähendavad ühistu konkurentsivõimet

ÜHISTU NÕRKUSED

- Ühistuid finantseerivad tema liikmed-omanikud. Täiendavate investeeringute jaoks liikmetelt raha kogumine on osutunud väga raskeks probleemiks.
- Ühistute juhid on huvitatud oma palgast ja tööhõivest. Seepärast on oht, et mõnedes ühistutes, kus liikmed-omanikud on nõrgad ja on lasknud palgatöötajatel domineerima hakata, ei ole ühistegevus maksimaalselt suunatud liikme teenindamisele.



**Ühistegevuse suurim
vaenlane on ühistu liige,
kelle tegevusmotiiviks
on kasu saamine teiste
arvelt!**

Karl Kider „Vestlusi ühistegevusest“ Tallinn 1934

- Ühistegevus vajab häid ja ausaid inimesi. Ilma selleta ei saa ühistegevusest üldse olla juttu.
- Mis on suurim tingimus ühistegevuse püsivaks eduks?
 - Aus tahe,
 - püsivus,
 - üksmeel ja
 - teadlik suhtumine ühistegevusse.

MIDA OLEKS MEIL TARVIS:


- **Inimesi, kes tahavad olla õiglased.**
- Inimesi, kes ei lausu ainustki sõna, mille eest nad ei või vastutada.
- **Inimesi, kes loodavad vähe ja palju teha tahavad.** Inimesi, kes on valmis puhtsüdamlikeks rumalusiks, ent ka korralikuks meelsuseks.
- Inimesi, kes ei veereta vastutust teiste peale, kui nad ise pole täitnud oma kohustusi.
- Inimesi, kes suudavad vastu seista igale meeleolule ega lase end kunagi joovastada sõnadest.

MIDA OLEKS MEIL TARVIS:

- Inimesi, kel on julgust keelata seal, kus nad ei või lubada.
- Inimesi, kelle teod on suuremad kui nende sõnad.
- Inimesi, kes põhimõtteliselt ei sega end mingisse üldisesse lärmitsemisse.
- Enne kõike: inimesi, kes ei andu mugavusile.
- Julgeid, kaineid inimesi, kes suudavad pidada oma kurssi, elada ilma soodustuseta ja on küllalt tugevad, et töötada tulevikule, mitte ainult tänapäevale.

VASTUTUS

- **Vastutus** on tagajärgede kandmine oma tegude või tegemata jätmiste eest.
- **Vastutus** on majanduses tavaliselt rahaline ja kokkuleppeline.
- **Vastutuse võtmine või andmine** tähendab teadmist, et tegevust hinnatakse ja hinnangu tulemusel on moraalsed või materiaalsed tagajärjed (hüved, positsioon) inimesele või organisatsioonile, mida inimene esindab.





Vastutus kaasneb sünniga, kodakondsusega, perekonnaseisuga, ametikohtaga...


- aga vastutustunne kujuneb otsustamisega
- Vastutustunne on tegevuses tagajärgedega arvestamine
- Vastutusvõime on suutlikkus tegevuses tagajärgedega arvestada

Sisuliselt saab vastutada vaid see, kes suudab:

- tabada analüüsis ja otsustamisel tervikut,
- küllalt hästi ette näha,
- ära tunda ja ka arvestada nn piasju (pidada meeles, et “*saatan on detailide taga!*”),
- arvestada nii avalikke kui varjatud, otseseid ja kaudseid... võimalusi ja ohte,
- teab, mis alal ta on profaan või diletant ning kasutab siis võimalust öelda seda enne arutlusi ja olla siis otsustamisel kuulaja.

- 
- **§ 63¹. Juhatusel liikmete vastutus**
 - (1) Juhatusel liige peab oma kohustusi täitma korraliku ettevõtja hoolsusega.
 - (2) Juhatusel liikmed, kes on oma kohustuse rikkumisega tekitanud kahju ühistule, vastutavad tekitatud kahju hüvitamise eest solidaarselt.

- 
- **§ 327. Nõukogu liikme vastutus**
 - (1) Nõukogu liige peab oma kohustusi täitma korraliku ettevõtja hoolsusega.

- 
- **Vastutus on vabadus, aga ka kohustus**
 - **KÜSIMUS: kuidas suurendada ühistus liikmete vastutustunnet?**



Täna! Koostöös teeme paremini!



Kontakt:
Eesti Maaülikool
Majandus- ja sotsiaalinstituut
rando.varnik@emu.ee